

ISTOČNO OD SUNCA

DŽULIJA GREGSON

Preveo
Vlajko Glušica

Laguna

Naslov originala

Julia Gregson
EAST OF THE SUN

Copyright © Julia Gregson, 2008

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

Ričardu, s ljubavlju

Prvo poglavlje

LONDON, SEPTEMBAR 1928.

Odgovorna devojka, 28 god., voli decu, upoznata sa običajima i životom Indije, radila bi kao pratilja na putovanju od Tilberija do Bombaja, za nadoknadu u visini polovine vrednosti putne karte.

Ovo mora da je čarolija, pomislila je Viva Holovej kada se, pet dana pošto su objavili njen oglas od tri šilinga i šest penija u septembarskom izdanju *Dame*, obrela u londonskom restoranu *Kod Derija i Toma* da bi upoznala svog prvog mogućeg klijenta gospođu Žonti Sauerbi iz Midl Volopa u Hempširu.

Odrekaajući se zbog predstojećeg razgovora pozajmljene svilene odeće i komada garderobe kupljenih na rasprodajama, Viva je danas odenula sivi kostim od tvida koji joj se nimalo nije dopadao mada ga je nosila dok je privremeno radila kao daktilografkinja. Teško ukrotivu, gustu crnu kosu, dobro je pokvasila stegajući je u malu punđu.

Zakoračila je u čajni salon ispunjen tihim žamorom i zvucima neke isprekidane melodije koju je izvodio pijanista za klaviirom. Niska žena sitne građe, s neverovatnim plavim šeširom

(jedan od onih modela u obliku kaveza iz čijeg se zadnjeg dela lepršalo plavo pero) ustala je da je pozdravi. Kraj nje je stajala punija ćutljiva devojka koju je gospođa Sauerbi, na Vivino veliko iznenađenje, predstavila kao svoju kćerku Viktoriju.

Obe behu okružene brdima paketa. Gospođa Sauerbi ju je ponudila kafom, ali nažalost, ne i kolačem. Viva još od doručka ništa ne beše okusila, a pogled su joj mamili prelepi kolači od oraha koji, zajedno s ječmenim pogačicama, behu izloženi u staklenoj vitrini.

„Izgleda premlado“, gospođa Sauerbi se odmah požali svojoj kćerki, kao da Viva uopšte nije prisutna.

„Mama“, pobuni se Viktorija prigušenim glasom i pogleda u Vivu koju iznenadi lepota njenih očiju: krupne i neobično tamno plave, skoro kao različak. *Žao mi je, ali ovo ne mogu da sprečim*, govorila joj je pogledom.

„Pa, draga, žao mi je, ali zaista izgleda premlado.“ Gospođa Sauerbi skupi usne ispod svog zapanjujućeg šešira. „Oh, dušo, kakva zbrka.“

Nategnutim glasom, konačno se obratila Vivi objašnjavajući joj da Viktorija uskoro odlazi u Indiju gde će biti deveruša na venčanju svoje najbolje prijateljice Rouz koja, i ovde gospođa Sauerbi izveštačeno otegnu reči: „treba da se uda u Bombaju, u katedrali Svetog Tome, za kapetana Džeka Čandlera iz Trećeg konjičkog“.

Pratilja koju behu unajmili, gospođa Moje, otkazala je u poslednjem trenutku – iznenadna veridba za nekog starijeg čoveka ili tako nešto, ko to zna.

Viva spusti šoljicu pokušavajući da izgleda odgovorno i ozbiljno; osetila je izvestan očaj u ženinom pogledu i želju da ovu nevolju što pre razreši.

„Prilično dobro poznajem Bombaj“, reče, što je samo donekle bilo tačno: kad je imala osamnaest meseci, majka ju je u naručju pronela kroz ceo grad, zatim je u njemu ponovo boravila kao petogodišnja devojčica kad je na plaži pojela sladoled,

a poslednji put ga je posetila sa deset godina i nikada se više nije vratila. „Dobro ću se starati o vašoj Viktoriji.“

Puna nade, devojka se obrati Vivi. „Ako hoćeš, možeš me zvati Tor“, reče joj. „Svi prijatelji me tako zovu.“

Kelneru, koji se ponovo pojavio, gospođa Sauerbi veoma uznemireno prigovori da bi ona radije popila neki biljni nego „običan engleski čaj“.

„Znate, ja sam polu-Francuskinja“, objasni Vivi dureći se, kao da taj podatak sve opravdava.

Dok je ona preturala po svojoj torbici od krokodilske kože, ćutljiva kćerka pogleda Vivu i prevrnu očima. Ovoga puta jedva ćujno izgovori: „Žao mi je“, a zatim se nasmeši i stisnu palčeve.

„Da možda ne znate koje su putne škrinje najprikladnije za ovako dalek put?“, gospođa Sauerbi se usiljeno nasmeši, otkrivajući svoje stisnute zube. „Gospođa Moje nam beše obećala da će se i za to pobrinuti.“

I nekim čudom Viva je znala: pre nedelju dana je, tražeći posao na prednjim stranama *Pioneera*, ugledala veliki oglas neke krojačke radnje koja ih je prodavala.

Uverljivo pogleda gospođu Sauerbi. „Škrinje *Viceroy* su izuzetne“, reče. „Ispod platnenih fioka imaju čelično pojačanje. Možete ih nabaviti u robnoj kući *Armi end nejvi*. Ne mogu sada da se setim koliko tačno koštaju, ali mislim da im je cena negde oko dvadeset pet šilinga.“

Gosti se iznenada blago uskomešaše, zveckanje pribora za jelo na trenutak utihnu. U restoran beše ušla dopadljiva, starija žena u odeći od svetlog tvida i s odgovarajućim šeširom na glavi; prilazila je njihovom stolu prijatno se smešeći.

„Ovo je gospođa Vederbi.“ Tor radosno ustade i zagrlila stariju ženu.

„Molim vas, sedite.“ Rukom lako dodirnu stolicu kraj sebe. „Mama i ja upravo razgovaramo o pantalonama za jahanje i safari šeširima. Baš smo uzbuđene.“

„Svakako, Viktorija“, ubaci gospođa Sauerbi, „gledaj dobro da svi u restoranu čuju čime se mi bavimo.“ Okrenu se Vivi. „Gospođa Vederbi je Rouzina majka. Devojke koja će se u Indiji udati za kapetana Čandlera. Izuzetno lepa devojka.“

„Jedva čekam da je upoznaš.“ Tor je iznenada sijala od sreće. „Tako je zabavna, prosto savršena, niko joj ne može odoleti – znamo se još otkada smo bile male, išle smo zajedno u školu i jahale ponije...“

Viva oseti poznat bol – divno je imati prijateljicu koja te poznaje odmalena.

„Viktorija“, prekori je majka. Zbog plavog pera koje joj je lebdelo iznad obrve gospođa Sauerbi je ličila na pomalo narušenu pticu. „Mislim da nema potrebe da time opterećujemo gospođicu Holovej. Još uvek nismo donele nikakvu odluku. Uzgred, gde je naša najdraža Rouz?“

„Kod doktora.“ Zbunjeno odgovori gospođa Vederbi. „Zna-te...“ Srknu gutljaj kafe i značajno pogleda gospođu Sauerbi. „Ali smo se tako lepo provele pre nego što sam je otpratila.“ Gospođa Vederbi nastavi ne zastajkujući. „Kupile smo haljine i teniske rekete, a za jedan sat treba ponovo da se nađemo u Bičam plejsu – ima zakazanu probu venčаницe. Jadnica će noćas biti potpuno iscrpljena; mislim da nikada u životu nisam nakupovala toliko odeće kao danas. A sad mi recite, ko je ova dražesna devojka ovde?“

Viva je gospođi Vederbi predstavljena kao „pratilja po struci“. Gospođa Vederbi, koja se tako slatko smešila, uze je za ruku i reče da joj je veoma drago što su se upoznale.

„Ja sam s njom razgovarala“, kaza gospođa Sauerbi gospođi Vederbi. „Poznaje Indiju kao svoj dlan, a pomogla nam je i da se odlučimo oko prtljaga – kaže da su putne škrinje *Viceroy* nenadmašne.“

„Devojke su veoma razumne“, započe gospođa Vederbi, „ali je veoma utešno kad znate da je tu još neko ko će o svemu voditi računa.“

„Nažalost, možemo da vam ponudimo samo pedeset funti i to za obe devojke“, ubaci se gospođa Sauerbi, „ni penija više.“

Viva uoči da je Tor bukvalno prestala da diše; iskrivivši usta kao bojažljivo dete, netremice ju je posmatrala krupnim očima čekajući njen odgovor.

Viva na brzinu u glavi izvede računicu. Karta u jednom pravcu od Londona do Bombaja košta oko osamdeset funti. Ona je uštedela sto dvadeset funti, a biće joj potrebno i nešto džeparca kad doputuje.

„Prihvatam iznos koji nudite“, odgovori samouvereno kao da se tim poslom svakodnevno bavi.

Tor bučno ispusti dah. „Hvala bogu!“, progovori. „Kakvo olakšanje!“

Viva se sa svakom ženom posebno rukova i napusti restoran obuzeta novim poletom; ovo će biti mnogo lakše nego što je očekivala: znači, treba da se pobrine za stidljivu devojku plavih očiju s izbezumljenom majkom, koja očigledno jedva čeka da je se otarasi, i za njenu prijateljicu Rouz koja se uskoro udaje i nema drugog izbora.

Njeno sledeće odredište bio je hotel *Armi end nejvi*, gde je sa nekom ženom, gospođom Banister, trebalo da porazgovara o još jednom mogućem klijentu: učeniku čiji roditelji žive u Asamu. Isprevtala je tašnu i pronašla parče papira. Dečak se zove Gaj Glaver.

Ispostavilo se da je gospođa Banister, s kojom je Viva sada sedela, razdražljiva, neprijatna žena s ogromnim zubima. Iako nije umela najbolje da odredi godine starijim ljudima, Viva je procenjivala da gospođa Banister ima oko četrdeset. Žena je obema poručila po šoljicu mlakog i bezbojnog čaja, a parče torte ili neki keks i sada su ostali samo želja.

Gospođa Banister je rekla da će odmah preći na stvar jer mora da uhvati voz u tri i trideset za Šruzberi. Njen brat, plantažer čaja

u Asamu i njegova supruga Gven, „pomalo su u nedoumici“. Školske vlasti su Gaja, inače njihovog sina jedinca, prilično nenađano zamolile da napusti školu. Ima šesnaest godina.

„Prilično nedolično se ponašao, mada su mi kazali da je on u suštini jedan veoma, veoma drag i ljubazan dečak“, uveravala je Vivu njegova tetka. „Već deset godina pohađa školu 'Svetog Kristofer' i za to vreme nijednom nije posetio roditelje u Indiji. Nemam sad vremena, iz hiljadu razloga, da vam objašnjavam zašto nismo mogli da ga posećujemo onoliko često koliko smo želeli, ali njegovi roditelji misle da će se on, posle svega što se desilo, ipak bolje snaći u Indiji. Ako biste mogli da povedete računa o njemu, oni su spremni da vam, u tom slučaju, plate pun iznos karte.“

Viva nije mogla da se suzdrži. Lice joj se pobeđnički ozari. Ako će joj cela karta biti plaćena, a, uz to, dobija i pedeset funti od gospođe Sauerbi, moći će u Indiji mnogo slobodnije da diše. Bože, hvala ti na ovome. U tom trenutku se nije setila da pita zašto dečak tih godina ne bi mogao sam da putuje, ili, zašto, recimo, njegovi roditelji, Glaverovi, ne bi došli u domovinu i sami ga odveli u Indiju.

Umesto toga, upitala je: „Ima li još nešto što biste hteli da znate o meni, možda su vam potrebne moje preporuke?“

„Ne, nisu“, reče gospođa Banister. „Ili, da, možda biste ipak mogli da mi date neke preporuke. Da li postoji neko u Londonu za koga bismo mogli da priupitamo?“

„Gospođa Drajver je spisateljica i moj sadašnji poslodavac.“ Viva na brzinu našvrlja adresu i pruži je gospođi Banister koja je, pokušavajući istovremeno da se snađe sa svojom tašnom i da privuče kelnerovu pažnju, izgledala kao da se sprema da pobeagne. „Živi preko puta Prirodnjačkog muzeja.“

„Uz vašu prvu ratu, poslaću vam i mapu Gajeve škole“, reče gospođa Banister. „I mnogo vam hvala što ste prihvatili našu ponudu.“ Nasmeši se pokazujući najednom ceo niz svojih nadmoćnih zuba.

Posmatrajući leđa gospođe Banister i krajeve njenog kišnog kaputa koji su joj se vijorili oko nogu dok je žurno ulazila u taksi, Viva se najviše čudila kako je neverovatno lako lagati ljude – naročito kad oni i hoće da čuju laži. Jer ona nema dvadeset osam godina, već samo dvadeset pet, a što se tiče poznavanja Indije, tamo se igrala još kao neiskvareno dete, pre nego što se ono desilo. Indija joj je poznata taman koliko i tamna strana Meseca.